

Sybe Bakker, *Eliberis of het ene spoor*

Waarom is Anton Holdinga uit Holdeterp op reis? Waarom zwerft hij in Spanje rond? Waarom vindt hij niet wat hij zoekt? Of toch wel?

In *Eliberis of het ene spoor* schreef Sybe Bakker een bijzondere historische roman. Nee toch niet. Het is geen historische roman. Anton zoekt naar sporen in het verleden. Ja, maar waarom?

De grote lijn van het verhaal

Via een flashback laat de schrijver weten wat Anton drijft. Hij is depressief geworden, nadat zijn vader onverwachts overleden is. 'Heit' was boer. Hij raakte onder zijn eigen tractor vast en overleed. De geschiedenisstudent Anton kon steeds minder studeren. Hij liep vast in de waaromvraag. Zijn moeder adviseerde hem er tussenuit te gaan. Hij koos Spanje als reisdoel. En dat had weer alles te maken met zijn vader. Die had hem kort voor zijn overlijden als het ware de opdracht gegeven eens uit te zoeken hoe dat met Eliberis zat.

Belezen

Wat maakt dat dit boekje toch niet zo makkelijk leest? Ik denk, dat de Spaanse sfeer ermee te maken heeft. Er komen Spaanse woorden in voor, die in een woordenlijst uitgelegd worden. Ze zijn belangrijk voor de couleur locale, maar kunnen de lezer wat hinderen. Verder blijkt de schrijver een belezen man te zijn. Hij haalt heel wat namen aan. De geschiedenisstudent Anton kent Fruin en Groen en Geyl (blz. 17), maar of de lezer deze namen paraat heeft, waag ik te betwijfelen. En als hij op blz. 20 een rijtje kerkvaders opsomt, dan vraag ik me af, of iedere lezer bekend is met deze vaders: Tertullianus, Ambrosius, Augustinus, Hieronymus, Greorgius en Boethius. Wie voor dit 'examen' nog slaagde, krijgt het moeilijker met de volgende opsomming.: Scotisten, Thomisten, Albertisten, Occamisten, Realisten en Nominalisten. Kunst krijgt aandacht: muziek, want Anton krijgt orgelles. Kunstenaars als Bach en Franck worden genoemd, maar ook de schilder El Greco, die Antonio de Convarrubias portretteerde. Op blz. 71 verwijst de schrijver naar het lange gedicht *Het uur U* van Martinus Nijhoff. Wie dat weet en het gedicht kent, kan de alinea die erop volgt, plaatsnemen. Voor wie die kennis mist, wordt het een hele opgave. Om niet meer te noemen: het verhaal speelt zich af in het katholieke Spanje. De kerkelijke terminologie is niet die van de Hervorming, maar die van de rooms-katholieke kerk, die niet iedereen goed kent. Voeg al die elementen bij elkaar en duidelijk wordt, dat dit boekje eisen stelt aan de lezer. Bakker veronderstelt een behoorlijke algemene ontwikkeling.

Thematiek

Uiteraard gaat het niet om bovenstaande zaken. Hoe komt het, dat kenners dit boekje prijzen als een waardevol literair werk? Allereerst is er de thematiek. Anton is op zoek naar God. Of voorzigtiger gesteld: op zoek naar het spoor van God. Als hij ontdekt wat Eliberis is en wat daar gebeurd is, heeft hij God gevonden, denkt hij. God, van Wie in de omgeving waar hij staat niet veel over is. Een priester mompelt wat frasen, Godsgebouwen zijn tot ruines geworden en zijn eigen vader kwam om onder zijn eigen tractor. En God, waar is God? Is zijn spoor te vinden? Anton verbindt Eliberis aan God, maakt daarmee een denkfout. Eliberis kan zijn twijfel niet verdrijven. Dat doet God Zelf als Hij laat klinken in het hart van Anton: Ik ben de opstanding en het leven. Gelukkig wie niet ziet en toch gelooft! Anton kan verder in het ene spoor, dat aan de kerk van alle eeuwen bekend was.

Verteltechniek en stijl

Het boek telt drie delen, die alleen genummerd zijn. Tussen de delen staan dromen. De lezer zelf moet dat ontdekken. Wie vooral in hoofdstuk 1 leest, moet de flashbacks zien. Anton vertelt over zijn kinder- en jeugdjaren in Friesland, terwijl hij zich in Spanje bevindt. Ten slotte is er de verzorgde stijl van Bakker. Weliswaar verwerkt hij veel algemene kennis in het boek waardoor hij voor beginnende lezers hindernissen opwerpt, maar verder schrijft hij in goed Nederlands een redelijk spannend verhaal. De lezer wil weten hoe de zoektocht afloopt.

Leo Kosten, Kapelle